

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum sit pars fortitudinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

fortitudini. Qualis est ordo habituum, talis est ordo actuum. Vbi ergo actus nullum habent ordinem inter se, nec habitus sed actus patientiae spontaneae tantum quo ad aequanimitatem, non habent ordinem ad quemcumque actum fortitudinis ergo. Et eodem modo arguitur de actu patientiae circa quemcumque mala, scilicet periculo mortis. Secundo,

arguitur ex dictis ipsius Thomae, quia secundum ipsum in responsione ad primum huius articuli, Fortitudo est circa periculum mortis tamen, patientia vero circa quodcumque mala, ergo fortitudo est adiuncta patientiae, & non e contra. Tertio arguitur ad idem ex dictis Thomae in responsione ad secundum istius articuli, scilicet Fortitudo est principaliter circa amorem futurorum, patientia principaliter est circa presentium tristitias, ergo fortitudo est adiuncta patientiae, & tenet sequela, quia plus est sustinere presentia, quam futura eadem mala timere.

Præterea, Sicut ne patientia mala est principalior, & difficilius actus, quod non fugere propter futura, & ille ordinatur in illum. Nam non multum rodesse non fugere futura, nisi subsequereur laudabilis tolerantia presentium, ergo magis patientia fortitudo, quod contra, subordinatur secundum hæc in hac soluta dicta. Sic dicitur, quod patientia quasi ad tolerantiam malorum mortis, non est virtus adiuncta fortitudini, sed in quantum tolerat alia, ut ipse Thomas in responsione ad tertium huius articuli innuit.

Contra. Ex hac inquit, in primis responsione confirmatur unum assumptum, scilicet, quod patientia est tam circa periculum mortis, quam etiam circa alia mala. Deinde ista solutio continet duo, quae videntur falsa. Primum est, quod patientia, ut est circa periculum mortis, est pars interealis fortitudinis. Secundum est, quod patientia, ut est circa alia mala a malo mortis, est virtus adiuncta virtuti fortitudinis, ut secundaria principalis.

Contra primum arguitur, Patientia, quae est circa mortis periculum, est secundum doctrinam eius fortitudo, ergo non est pars integrale fortitudinis. Antecedens probatur. Patientis martyrium vique ad mortem pro Christo, secundum istum doctorem, est patientis, & fortis actus, quo tolerat malum mortis. Aut ergo si actus non est distinctus, nec habitus. Aut uno actu est fortis, & alio patientis, & tunc queritur, qui sint illi. Non enim sunt ibi due voluntates mortis, neque duo alij actus. Neque potes dicere, quod non fugere est actus fortitudinis; & laudabiliter se habere in tolerando, est actus patientiae; & laudabiliter quod aggredi, & periclitari laudabiliter in periculis mortis non esset actus fortitudinis, quod est contra eundem doctorem dicentem in responsione ad secundum, Actus fortitudinis non solum consistit in hoc, quod aliquis in bono persistit contra timores futurorum periculorum, sed etiam ut non deficiat propter presentium tristitias.

Præterea, Laudabiliter se habere in malis presentibus, est actus patientiae: non deficiere autem propter presentium tristitiam, est actus fortitudinis secundum istam responsionem, & iste secundus coincidit cum primo, ergo patientia est fortitudo. Contra secundum autem Fallum, militat, inquit, rationes quatuor primò allatae, quod patientia non est adiuncta magnanimitati, quas omitto, quia ut nullius ad propositum valoris videntur. Præterea, inquit, Ego non video quomodo hæc patientia sit distincta a magnanimitate. Nam secundum Tullium in primo de officio Magnus animus sicut fortis cernitur in gerendo res magnas, plenamque laborum, & periculorum. Tunc sic, Eadem sunt pericula circa, quae versatur magnanimitas & patientia ista: ergo. Neque potest dici, quod magnanimitas firmat animum in maximis bonis sperandis, patientia vero in malis tolerandis, quia cum bona de se alliciant ad se, non est opus virtute firmante ad se nisi propter mala & pericula, quae contingunt in prosecutione eorum, eiusdem igitur virtutis est firmare animum in bonis ad ipsas, & firmare ipsum contra mala, & pericula occurrentia in eorum adeptione.

Ad hoc dubium respondendo dicitur, negando primi argumenti minoré: quia inter actum fortitudinis, & patientiae est ordo ex parte materiae. Nam materia fortitudinis sunt maxima mala, scilicet mortis; materia vero patientiae sunt minora mala. Constat autem inter maiora, & minora mala poenae, de quibus est sermo, esse ordinem aliquem. Patientia igitur adiungitur fortitudini quasi circa secundariam in malis materiam existentem.

Ad secundum ex dictis auctoris dicitur, quod hic equivoce accidit de patientia. Nam patientia, ut est circa omnia adversa, non est unum quid, sed est vox significans virtutem patientiae ad mala alia a mortis periculis, & ad patientiam modum virtutis, seu partem integram fortitudinis, quae est circa mala spectantia ad mortis pericula. Vnde aut auctor in responsione ad primum vult nomine patientiae, ut communiter significat utramque patientiam, quia in responsione ad tertium erat ibidem hoc explanaturus, ut explanavit. Aut per ly, quaeunque mala, subintellexit alia dictis, scilicet periculis mortis. Et sic accepit patientiam proprie pro virtute patientiae, ut in responsione ad tertium explanavit. Et sic nisi contra auctorem, quovis modo dicitur, sequitur.

Ad tertium ex dictis auctoris in responsione ad secundum dicitur, quod si interpretanda sunt dicta verba de patientia virtute, patet quod nulla est difficultas in comparatione, quia talis patientia non est circa presentia mala, scilicet periculum mortis. Plus enim est sustinere contra timores maximorum malorum, quam sustinere minora mala. Si vero exponatur de patientia parte integrali fortitudinis, tunc dicendum est, quod fortitudo habet pro actu suo principali immobiliter sistere, & contra timores, & cō-

Præterea, inquit, Ego non video quomodo hæc patientia sit distincta a magnanimitate. Nam secundum Tullium in primo de officio Magnus animus sicut fortis cernitur in gerendo res magnas, plenamque laborum, & periculorum. Tunc sic, Eadem sunt pericula circa, quae versatur magnanimitas & patientia ista: ergo. Neque potest dici, quod magnanimitas firmat animum in maximis bonis sperandis, patientia vero in malis tolerandis, quia cum bona de se alliciant ad se, non est opus virtute firmante ad se nisi propter mala & pericula, quae contingunt in prosecutione eorum, eiusdem igitur virtutis est firmare animum in bonis ad ipsas, & firmare ipsum contra mala, & pericula occurrentia in eorum adeptione.

Ad hoc dubium respondendo dicitur, negando primi argumenti minoré: quia inter actum fortitudinis, & patientiae est ordo ex parte materiae. Nam materia fortitudinis sunt maxima mala, scilicet mortis; materia vero patientiae sunt minora mala. Constat autem inter maiora, & minora mala poenae, de quibus est sermo, esse ordinem aliquem. Patientia igitur adiungitur fortitudini quasi circa secundariam in malis materiam existentem.

Ad secundum ex dictis auctoris dicitur, quod hic equivoce accidit de patientia. Nam patientia, ut est circa omnia adversa, non est unum quid, sed est vox significans virtutem patientiae ad mala alia a mortis periculis, & ad patientiam modum virtutis, seu partem integram fortitudinis, quae est circa mala spectantia ad mortis pericula. Vnde aut auctor in responsione ad primum vult nomine patientiae, ut communiter significat utramque patientiam, quia in responsione ad tertium erat ibidem hoc explanaturus, ut explanavit. Aut per ly, quaeunque mala, subintellexit alia dictis, scilicet periculis mortis. Et sic accepit patientiam proprie pro virtute patientiae, ut in responsione ad tertium explanavit. Et sic nisi contra auctorem, quovis modo dicitur, sequitur.

Ad tertium ex dictis auctoris in responsione ad secundum dicitur, quod si interpretanda sunt dicta verba de patientia virtute, patet quod nulla est difficultas in comparatione, quia talis patientia non est circa presentia mala, scilicet periculum mortis. Plus enim est sustinere contra timores maximorum malorum, quam sustinere minora mala. Si vero exponatur de patientia parte integrali fortitudinis, tunc dicendum est, quod fortitudo habet pro actu suo principali immobiliter sistere, & contra timores, & cō-

Præterea, inquit, Ego non video quomodo hæc patientia sit distincta a magnanimitate. Nam secundum Tullium in primo de officio Magnus animus sicut fortis cernitur in gerendo res magnas, plenamque laborum, & periculorum. Tunc sic, Eadem sunt pericula circa, quae versatur magnanimitas & patientia ista: ergo. Neque potest dici, quod magnanimitas firmat animum in maximis bonis sperandis, patientia vero in malis tolerandis, quia cum bona de se alliciant ad se, non est opus virtute firmante ad se nisi propter mala & pericula, quae contingunt in prosecutione eorum, eiusdem igitur virtutis est firmare animum in bonis ad ipsas, & firmare ipsum contra mala, & pericula occurrentia in eorum adeptione.

Ad hoc dubium respondendo dicitur, negando primi argumenti minoré: quia inter actum fortitudinis, & patientiae est ordo ex parte materiae. Nam materia fortitudinis sunt maxima mala, scilicet mortis; materia vero patientiae sunt minora mala. Constat autem inter maiora, & minora mala poenae, de quibus est sermo, esse ordinem aliquem. Patientia igitur adiungitur fortitudini quasi circa secundariam in malis materiam existentem.

Ad secundum ex dictis auctoris dicitur, quod hic equivoce accidit de patientia. Nam patientia, ut est circa omnia adversa, non est unum quid, sed est vox significans virtutem patientiae ad mala alia a mortis periculis, & ad patientiam modum virtutis, seu partem integram fortitudinis, quae est circa mala spectantia ad mortis pericula. Vnde aut auctor in responsione ad primum vult nomine patientiae, ut communiter significat utramque patientiam, quia in responsione ad tertium erat ibidem hoc explanaturus, ut explanavit. Aut per ly, quaeunque mala, subintellexit alia dictis, scilicet periculis mortis. Et sic accepit patientiam proprie pro virtute patientiae, ut in responsione ad tertium explanavit. Et sic nisi contra auctorem, quovis modo dicitur, sequitur.

Ad tertium ex dictis auctoris in responsione ad secundum dicitur, quod si interpretanda sunt dicta verba de patientia virtute, patet quod nulla est difficultas in comparatione, quia talis patientia non est circa presentia mala, scilicet periculum mortis. Plus enim est sustinere contra timores maximorum malorum, quam sustinere minora mala. Si vero exponatur de patientia parte integrali fortitudinis, tunc dicendum est, quod fortitudo habet pro actu suo principali immobiliter sistere, & contra timores, & cō-

